

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2020/648

(2020. gada 13. maijs)

par vaučeriem, ko pasažieriem un ceļotājiem piedāvā kā alternatīvu atlīdzinājumam par atceltiem kompleksajiem ceļojumiem un transporta pakalpojumiem saistībā ar Covid-19 pandēmiju

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Pasaules Veselības organizācija 2020. gada 30. janvārī paziņoja, ka Covid-19 uzliesmojums ir “starptautiska mēroga ārkārtas situācija sabiedrības veselības jomā”, un 2020. gada 11. martā izsludināja pandēmiju ⁽¹⁾. Kopš 2020. gada 1. marta tā ir nopietni ietekmējusi gan darījumu, gan atpūtai paredzētos starptautiskos un iekšzemes ceļojumus Eiropā un pārējā pasaulē, un šī ietekme ir visaptveroša.
- (2) Covid-19 pandēmijas dēļ dalībvalstis ir noteikušas ceļošanas aizliegumus un brīdinājumus vai ierobežojumus uz robežām. Tā rezultātā tika atcelts ļoti liels skaits braucienų, un daudziem iedzīvotājiem ir liegts ceļot. Pašreizējie līdz šim nepieredzētie ceļošanas ierobežojumi visā pasaulē ⁽²⁾ ir noveduši pie tā, ka ceļošana Eiropā un daudzās citās pasaules daļās gandrīz nenotiek. Tas būtiski ietekmē pārvadātājus, komplekso ceļojumu organizatorus (“organizatori”) un citu šādos ceļojumos iesaistīto tūrisma pakalpojumu sniedzējus.
- (3) Tajā pašā laikā daudzi pasažieri un ceļotāji ir izjutuši krīzes ekonomisko ietekmi, jo saimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ, kas ietekmē gan darba devēju, gan darba ņēmēju izredzes, ir samazinājušies viņu ienākumi ⁽³⁾.
- (4) Ceļojumu un tūrisma nozare Savienībā ziņo, ka rezervāciju skaits ir samazinājies par 60–90 % salīdzinājumā ar to pašu laikposmu pagājušajā gadā. Atmaksājumi, ko ceļotāji pieprasījuši rezervāciju atcelšanas dēļ, būtiski pārsniedz jauno rezervāciju apjomu. Pēc Eiropas Tūrisma aģentu un operatoru asociācijas (ECTAA) provizorisksajām aplēsēm Covid-19 pandēmija 2020. gada pirmajā ceturksnī varētu būt radījusi 30 miljardu EUR zaudējumus (60 % samazinājums), bet otrajā ceturksnī 46 miljardu EUR zaudējumus (90 % samazinājums), salīdzinot ar prognozēto apgrozījumu pēc iepriekšējā gada rādītājiem.
- (5) Visu transporta veidu pārvadātāji piedzīvo strauju uzņēmējdarbības sarukumu un gandrīz pilnīgu darbības apturēšanu. Tā rezultātā Covid-19 pandēmijas dēļ samazinās to naudas plūsma ⁽⁴⁾.
- (6) Nosacījumi un kritēriji, kas jāievēro, lai ierobežošanas pasākumus varētu atcelt, lielā mērā ir atkarīgi no datiem, kas laika gaitā mainās, un – cita starpā – arī no epidemioloģiskajiem datiem. Tādējādi skaidrs ierobežojumu atcelšanas grafiks, kas ļaus pilnībā atsākt transporta pakalpojumu sniegšanu un atjaunot tūrismu, vēl nav pieejams ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>

⁽²⁾ Saskaņā ar Pasaules Tūrisma organizācijas (UNWTO) datiem 96 % tūrisma galamērķa valstu noteikušas ceļošanas ierobežojumus (sk. UNWTO sagatavoto pārskatu COVID-19 related travel restrictions – a global review for tourism, a first report as of 16 April 2020).

⁽³⁾ Ekonomiskās situācijas indikators (ESI) 2020. gada aprīlī uzrādīja straujāko ESI ikmēneša samazinājumu, salīdzinot ar rādītāju 1985. gadā, attiecīgi eurozonā tas saruka līdz 67,0, bet Savienībā – līdz 65,8. Nodarbinātības prognožu indikators 2020. gada aprīlī samazinājās līdz jebkad zemākajam līmenim (eurozonā –63,7 un Savienībā –63,3). Sk. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/business-and-consumer-surveys/latest-business-and-consumer-surveys_lv.

⁽⁴⁾ Piemēram, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu gaisa satiksme piedzīvo aptuveni 90 % samazinājumu (avots: Eirokontrolle), tālsatiksmes dzelzceļa pasažieru pārvadājumu apjoms sarucis par 85 %, reģionālo dzelzceļa pasažieru pārvadājumu (tostarp piepilsētas) pakalpojumu apjoms – par 80 %, gandrīz pilnībā apturot starptautiskos dzelzceļa pasažieru pārvadājumus (avots: CER), kruīza un pasažieru kuģu pakalpojumu apjoms aprīļa vidū samazinājās par vairāk nekā 90 %, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (avots: EMSA).

⁽⁵⁾ Sk. 2020. gada 15. aprīļa Kopīgo Eiropas ceļvedi Covid-19 ierobežošanas pasākumu atcelšanai, https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/european-roadmap-lifting-coronavirus-containment-measures_lv.

- (7) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 261/2004 ⁽⁶⁾, (EK) Nr. 1371/2007 ⁽⁷⁾, (ES) Nr. 1177/2010 ⁽⁸⁾ un (ES) Nr. 181/2011 ⁽⁹⁾ ("Savienības pasažieru tiesību regulas") ir paredzētas pasažieru tiesības rezervāciju, lidojumu un braucienu atcelšanas gadījumā. Gadījumā, ja pārvadātājs atceļ rezervāciju, pasažieri var izvēlēties pārvadātāja piedāvātu cenas atlīdzinājumu (atmaksu) vai maršruta maiņu ⁽¹⁰⁾. Tā kā pašreizējos apstākļos maršruta maiņa ir praktiski neiespējama, faktiski galvenokārt atliek izvēlēties kādu no dažādajiem iespējamajiem atlīdzinājumiem.
- (8) Pilna biļetes cena jāatlīdzina 7 dienu laikā pēc pasažiera pieprasījuma gaisa, jūras un iekšzemes ūdensceļu transporta gadījumā, 14 dienu laikā – pēc piedāvājuma izteikšanas vai pieprasījuma saņemšanas autobusu transporta gadījumā un 1 mēneša laikā – pēc pieprasījuma iesniegšanas dzelzceļa transporta gadījumā. Savienības tiesību akti nosaka, ka atlīdzinājums veicams naudā vai vaučera veidā. Tomēr atlīdzinājums vaučera veidā iespējams tikai tad, ja pasažieris tam piekrīt ⁽¹¹⁾.
- (9) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2302 ⁽¹²⁾ ("Komplekso ceļojumu direktīva") nosaka, ka tad, ja komplekssais ceļojums tiek atcelts "nenovēršamu un ārkārtēju apstākļu" dēļ, ceļotājiem ir tiesības bez nepamatotas kavēšanās un jebkurā gadījumā 14 dienu laikā pēc līguma izbeigšanas saņemt visu par komplekso ceļojumu veikto maksājumu pilnu atmaksu. Šajā sakarā organizators ceļotājam var piedāvāt atlīdzinājumu vaučera veidā. Tomēr šī iespēja neliedz ceļotājiem izmantot tiesības uz atlīdzinājumu naudā.
- (10) Tāpat arī tad, ja tiek ierosinātas izmaiņas kompleksā ceļojuma līgumā (piemēram, ceļojuma atlikšana) vai tas tiek aizstāts ar citu kompleksā ceļojuma līgumu ⁽¹³⁾ un ja šo izmaiņu vai aizstātā līguma rezultātā ceļotājs pieņem zemākas kvalitātes vai zemāku izmaksu kompleksā ceļojuma līgumu ⁽¹⁴⁾ vai izbeidz šādu līgumu ⁽¹⁵⁾, organizators var piedāvāt vaučeru ar noteikumu, ka ceļotājam netiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu naudā.
- (11) 2020. gada 18. martā Komisija pieņēma Skaidrojošas vadlīnijas par ES pasažieru tiesību regulējumu saistībā ar Covid-19 izraisīto mainīgo situāciju ⁽¹⁶⁾. Tā atgādināja, ka pasažieri var izvēlēties atlīdzinājumu saņemt naudā vai vaučera veidā.
- (12) 2020. gada 19. martā Komisijas vietnē tika publicēti neoficiāli norādījumi par Komplekso ceļojumu direktīvas piemērošanu saistībā ar Covid-19 ⁽¹⁷⁾, apstiprinot, ka, lai gan ceļotājiem ir tiesības saņemt pilnu rezervācijas atmaksu, viņi var pieņemt arī vaučeru.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV L 46, 17.2.2004., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1371/2007 (2007. gada 23. oktobris) par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem (OV L 315, 3.12.2007., 14. lpp.).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1177/2010 (2010. gada 24. novembris) par pasažieru tiesībām, ceļojot pa jūru un iekšzemes ūdensceļiem, un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 334, 17.12.2010., 1. lpp.).

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 181/2011 (2011. gada 16. februāris) par autobusu pasažieru tiesībām un par grozījumiem Regulā (EK) Nr. 2006/2004 (OV L 55, 28.2.2011., 1. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Regulas (EK) Nr. 261/2004 7. panta 3. punkts, Regulas (EK) Nr. 1371/2007 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts, Regulas (ES) Nr. 1177/2010 18. panta 1. punkta b) apakšpunkts, Regulas (ES) Nr. 181/2011 19. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

⁽¹¹⁾ Regulas (EK) Nr. 261/2004 7. panta 3. punkts, Regulas (EK) Nr. 1371/2007 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts, Regulas (ES) Nr. 1177/2010 18. panta 1. punkta b) apakšpunkts, Regulas (ES) Nr. 181/2011 19. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2302 (2015. gada 25. novembris) par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES un atceļ Padomes Direktīvu 90/314/EEK (OV L 326, 11.12.2015., 1. lpp.).

⁽¹³⁾ Sk. Komplekso ceļojumu direktīvas 11. pantu.

⁽¹⁴⁾ Sk. Komplekso ceļojumu direktīvas 11. panta 4. punktu.

⁽¹⁵⁾ Sk. Komplekso ceļojumu direktīvas 11. panta 5. punktu.

⁽¹⁶⁾ OV C 89I, 18.3.2020., 1. lpp.

⁽¹⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/coronavirus_info_ptd_19.3.2020.pdf, publicēta Komisijas vietnē par reaģēšanu uz Covid-19 https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation_lv.

- (13) Daudzskaitlīgie atcelšanas gadījumi, ko izraisīja Covid-19 pandēmija, ir radījuši tādu naudas plūsmas un ieņēmumu situāciju transporta un ceļojumu nozarē, kas nevar turpināties. Organizatoriem radušās likviditātes problēmas pastiprina arī tas, ka viņiem jāatmaksā ceļotājiem pilna kompleksā ceļojuma cena, lai gan pašiem organizatoriem ne vienmēr tiek laikus atlīdzināts par iepriekš samaksātiem pakalpojumiem, kas veido šādu ceļojumu. Tas faktiski var rezultēties netaisni sadalītā slogā starp tūrisma sistēmas operatoriem.
- (14) Organizatoru vai pārvadātāju maksātnespējas gadījumā pastāv risks, ka daudzi ceļotāji un pasažieri vispār nesaņems nekādu atmaksu, jo viņu prasījumi organizatoriem un pārvadātājiem nav aizsargāti. Šāda problēma var rasties starp uzņēmumiem, ja organizatori kā atlīdzību par iepriekš samaksātiem pakalpojumiem saņem vaučeru no pārvadātājiem, kuri vēlāk kļūst maksātnespējīgi.
- (15) Ja kā alternatīva atmaksāšanai naudā tiktu biežāk izmantoti vaučeri, tos daudz labprātāk pieņemtu arī pasažieri un ceļotāji. Tas palīdzētu mazināt pārvadātāju un organizatoru likviditātes problēmas un galu galā ļautu labāk aizsargāt pasažieru un ceļotāju intereses.
- (16) Tālab vaučeri būtu jāaizsargā pret gadījumiem, kad pārvadātājs vai organizators kļūst maksātnespējīgs. Privātais vai publiskais sektors varētu izveidot šādu aizsardzību, kam vajadzētu būt pietiekami efektīvai un stabilai. Šādi būtu jāaizsargā vismaz tie vaučeri, kuri atbilst šajā ieteikumā aprakstītajām iezīmēm.
- (17) Šādām iezīmēm jo īpaši būtu jānosaka minimālais derīguma termiņš, tādu vaučeru gadījumā, kuru derīguma termiņš pārsniedz minimālo – laikposms, pēc kura pasažieri vai ceļotāji, ja viņi to vēlas, vēl arvien ir tiesīgi saņemt atlīdzinājumu, un neizmantoto vaučeru atlīdzināšanas nosacījumi. Tām būtu jānosaka arī pakalpojumi, par kuriem vaučeru var izmantot, vaučera izmantošanas laikposms un tā nododamība. Lai vēl vairāk palielinātu vaučeru pievilcīgumu, var apsvērt citas iezīmes.
- (18) Vaučera izsniegšana un vienlaikus atlīdzinājums uz kredītkarti galu galā varētu radīt dubultu atmaksu. Tāpēc tad, ja pasažieris vai ceļotājs izvēlas vaučeru, pārvadātājam minētā informācija būtu jānosūta organizatoram, ceļojumu aģentam vai citam starpniekam.
- (19) Lai vairotu vaučeru pievilcīgumu pasažieriem vai ceļotājiem, dalībvalstis var apsvērt tādu shēmu pieņemšanu, kas sniedz atbalstu ceļojumu un transporta nozares operatoriem atbilstoši Savienības valsts atbalsta noteikumiem. Piemēram, tās, tieši pamatojoties uz Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, varētu izveidot īpašas vaučeru garantiju shēmas. Turklāt dalībvalstis varētu atbalstīt ceļojumu un transporta nozares operatorus, piešķirot *de minimis* atbalstu atbilstoši Komisijas Regulai (ES) Nr. 1407/2013 ⁽¹⁸⁾.
- (20) Dalībvalstīm, kuras sniedz atbalstu ceļojumu un transporta nozares operatoriem, lai nodrošinātu Covid-19 pandēmijas izraisīto atlīdzināšanas pieprasījumu apmierināšanu, būtu jānodrošina, ka šādas shēmas tiek piemērotas visiem pasažieriem vai ceļotājiem, uz kuriem attiecas Komplekso ceļojumu direktīva vai attiecīgās Savienības pasažieru tiesību regulas, neatkarīgi no viņu pakalpojumu sniedzēja.
- (21) Attiecībā uz ceļojumu un transporta nozares operatoru iespējamām vajadzībām pēc papildu likviditātes Komisija, pamatojoties uz Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, 2020. gada 19. martā pieņēma Pagaidu regulējumu valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā ⁽¹⁹⁾, lai novērstu nopietnus ekonomikas traucējumus dalībvalstīs. Pagaidu regulējumu 2020. gada 3. aprīlī ⁽²⁰⁾ un 8. maijā ⁽²¹⁾ grozīja, lai iekļautu vēl citus atbalsta pasākumus.
- (22) Pagaidu regulējums būtībā attiecas uz visām nozarēm un visiem uzņēmumiem, arī uz transporta un tūrisma uzņēmumiem, un tajā transports un tūrisms atzītas par visvairāk skartajām nozarēm. Šāda regulējuma mērķis ir novērst likviditātes trūkumu, ar ko saskaras uzņēmumi, paredzot, piemēram, tiešās dotācijas, nodokļu atvieglojumus, valsts garantijas aizdevumus un subsidētus publiskos aizdevumus. Lai ātri risinātu īpaši mazo un vidējo uzņēmumu steidzamās likviditātes vajadzības, dalībvalstis var piešķirt nulles procentu likmes aizdevumus, aizdevuma garantijas, kas sedz 100 % riska, vai sniegt atbalstu pašu kapitālu veidā, nepārsniedzot nominālvērtību

⁽¹⁸⁾ Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 (2013. gada 18. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 352, 24.12.2013., 1. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Komisijas paziņojums "Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" (OV C 911, 20.3.2020., 1. lpp.).

⁽²⁰⁾ Komisijas paziņojums "Grozījums pagaidu regulējumā valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" (OV C 1121, 4.4.2020., 1. lpp.).

⁽²¹⁾ Komisijas paziņojums "Grozījums pagaidu regulējumā valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" (OV C 164, 13.5.2020., 3. lpp.).

800 000 EUR vienam uzņēmumam. Turklāt pagaidu regulējums paredz iespējas sniegt atbalstu, kas sedz likviditātes vajadzības vairāk nekā 800 000 EUR apjomā vienam uzņēmumam garantiju un subsidētu procentu likmju veidā, cita starpā ņemot vērā minimālo cenu noteikšanas nosacījumus. Šajā sakarā dalībvalstis var lemt par atbalstu ceļojumu un transporta nozares operatoriem, lai nodrošinātu, ka Covid-19 pandēmijas izraisītie atlīdzināšanas pieprasījumi tiek apmierināti, ar mērķi nodrošināt pasažieru un patērētāju tiesību aizsardzību un vienlīdzīgu attieksmi pret pasažieriem un ceļotājiem.

- (23) Šajā sakarā Komisija nems vērā dalībvalstu jau pieņemtos lēmumus, ar ko piešķir atbalstu aviācijas nozarei, lai nodrošinātu, ka papildu atbalsts vieniem un tiem pašiem saņēmējiem nerada pārmērīgu kompensāciju, un ievērojot nepieciešamību gādāt par vienlīdzīgiem konkurences nosacījumiem iekšējā tirgū.
- (24) Visbeidzot, dalībvalstis var lemt par pasažieru vai ceļotāju atlīdzinājumu pieprasījumu apmierināšanu, ja pārvadātājs vai organizators kļūst maksātnespējīgs. No šādi segtiem atlīdzinājumu pieprasījumiem iegūtu tikai pasažieri vai ceļotāji, bet ne uzņēmumi. Tāpēc tas nebūtu uzskatāms par valsts atbalstu, un dalībvalstis to varētu īstenot bez iepriekšēja Komisijas apstiprinājuma.
- (25) Komisija ir gatava palīdzēt dalībvalstīm un konsultēt tās valsts atbalsta politikas jautājumos šādu pasākumu izstrādē.
- (26) Dalībvalstis un operatori būtu jā mudina apsvērt iespēju izmantot Savienības shēmas, kas pieejamas, lai atbalstītu uzņēmumu darbību un likviditātes vajadzības.
- (27) Lai maksimāli palielinātu šā ieteikuma ietekmi, visas ieinteresētās personas būtu jāinformē par šo ieteikumu un jā mudina to īstenot,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

PRIEKŠMETS

1. Šis ieteikums attiecas uz vaučeriem, ko pārvadātāji vai organizatori var piedāvāt pasažieriem vai ceļotājiem kā alternatīvu atlīdzināšanai naudā, ja pasažieri vai ceļotāji tam brīvprātīgi piekrīt, šādos apstākļos:
 - a) ja pārvadātājs vai organizators ar Covid-19 pandēmiju saistītu iemeslu dēļ, sākot no 2020. gada 1. marta, veicis atcelšanu šādu noteikumu kontekstā:
 - 1) Regulas (EK) Nr. 261/2004 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kas lasāms kopā ar tās 7. panta 3. punktu;
 - 2) Regulas (EK) Nr. 1371/2007 16. panta a) punkts, kas lasāms kopā ar tās 17. panta 2. un 3. punktu;
 - 3) Regulas (ES) Nr. 1177/2010 19. panta 1. punkta b) apakšpunkts;
 - 4) Regulas (ES) Nr. 181/2011 18. panta 1. punkta b) apakšpunkts;
 - 5) Direktīvas (ES) 2015/2302 12. panta 3. un 4. punkts;
 - b) līguma izmaiņu vai izbeigšanas rezultātā, kas ar Covid-19 pandēmiju saistītu iemeslu dēļ veiktas no 2020. gada 1. marta, Direktīvas (ES) 2015/2302 11. panta 4. un 5. punkta kontekstā.

AIZSARDZĪBA PRET MAKSĀTNESPĒJU

2. Lai veicinātu to, ka vaučeri ir pievilcīga un uzticama alternatīva atlīdzināšanai naudā, vaučeriem, kuriem ir 3.–12. punktā aprakstītās īpašības, vajadzētu būt aizsargātiem pārvadātāja vai organizatora maksātnespējas gadījumā, un šādai aizsardzībai jābūt pietiekami efektīvai un noturīgai.

IETEICAMĀS VAUČERU ĪPAŠĪBAS

3. Vaučeriem vajadzētu būt derīgiem vismaz 12 mēnešus.
Ievērojot 5. punktu, pārvadātājiem un organizatoriem būtu automātiski jāatlīdzina pasažierim vai ceļotājam attiecīgā vaučera summa ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc tā derīguma termiņa beigām, ja vaučers nav izmantots. Šādu atlīdzināšanu veic arī par attiecīgā vaučera atlikušo summu, ja pirms tam šāds vaučers jau ir daļēji izmantots.
4. Ja vaučers ir derīgs ilgāk nekā 12 mēnešus, pasažieriem un ceļotājiem vajadzētu būt tiesībām pieprasīt atlīdzinājumu naudā ne vēlāk kā 12 mēnešus pēc attiecīgā vaučera izdošanas. Šādām tiesībām vajadzētu būt arī jebkurā laikā pēc tam, ievērojot piemērojamās tiesību normas par laika ierobežojumu.
Pārvadātāji un organizatori var noteikt, ka vaučeri ir atmaksājami agrāk nekā 12 mēnešus pēc attiecīgā vaučera izdošanas, ja pasažieris vai ceļotājs to pieprasa.
5. Pasažieriem un ceļotājiem vajadzētu būt spējīgiem izmantot vaučerus, lai pirms vaučeru derīguma beigu datuma samaksātu par visām jaunām rezervācijām pat tad, ja maksāšana vai pakalpojuma sniegšana notiek pēc minētā datuma.
6. Pasažieriem un ceļotājiem vajadzētu būt spējīgiem izmantot vaučerus, lai daļēji samaksātu par pārvadātāja vai organizatora piedāvātiem transporta pakalpojumiem vai kompleksu ceļojumu ⁽²²⁾.
7. Ņemot vērā pieejamību un neatkarīgi no maksas vai cenas atšķirībām:
 - pārvadātājiem būtu jānodrošina, ka pasažieri var izmantot vaučerus, lai ceļotu tajā pašā maršrutā un ar tādiem pašiem nosacījumiem, kas bija spēkā sākotnējā rezervācijā,
 - organizatoriem būtu jānodrošina, ka ceļotāji var izmantot vaučerus, lai noslēgtu kompleksā ceļojuma līgumu, kurā ir tāda paša veida vai līdzvērtīgas kvalitātes pakalpojumi, kādi bija izbeigtajā līgumā.
8. Pārvadātājiem un organizatoriem būtu jāapsver, vai nodrošināt iespēju vaučerus izmantot rezervācijām, ko piedāvā citas tās pašas uzņēmumu grupas struktūras.
9. Ja atceltais transporta pakalpojums vai komplekss ceļojums tika rezervēts ar ceļojumu aģentūras vai cita starpnieka starpniecību, pārvadātājiem vai organizatoriem būtu jāatļauj vaučerus izmantot jaunām rezervācijām, ko veic ar tās pašas ceļojumu aģentūras vai cita starpnieka starpniecību.
10. Transporta pakalpojumu vaučeriem vajadzētu būt nododamiem citam pasažierim, nepiemērojot papildu maksu. Kompleksā ceļojuma vaučeriem arī vajadzētu būt nododamiem citam pasažierim, nepiemērojot papildu maksu, ja kompleksajā ceļojumā iekļauto pakalpojumu sniedzēji piekrīt šādi nodošanai, nepiemērojot papildu maksu.
11. Lai popularizētu vaučeru izmantošanu, organizatori un pārvadātāji var apsvērt izdot vaučerus par lielāku vērtību nekā maksājuma summa par sākotnēji rezervēto komplekso ceļojumu vai transporta pakalpojumu, piemēram, palielinot to par fiksētu summu vai pievienojot pakalpojuma papildu elementus.
12. Uz vaučeriem būtu jānorāda to derīguma termiņš un visas ar tiem saistītās tiesības. Tie būtu jāizsniedz uz pastāvīgiem informācijas nesējiem ⁽²³⁾, piemēram, e-pastā vai papīra.

SADARBĪBA STARP IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

13. Ja pasažieris ir rezervējis transporta pakalpojumu ar ceļojumu aģentūras vai cita starpnieka starpniecību vai ja transporta pakalpojums bija daļa no kompleksā ceļojuma, pārvadātājam būtu jāinformē ceļojumu aģentūra, starpnieks vai organizators par to, ka pasažieris vai ceļotājs ir izvēlējies saņemt vaučeru.

⁽²²⁾ Jānorāda, ka jebkurā gadījumā ir spēkā tiesības, kas noteiktas par obligātām ar Regulas (EK) Nr. 1371/2007 16. panta a) punktu, kas lasāms kopā ar tās 17. panta 2. punktu, un Regulas (ES) Nr. 1177/2010 18. panta 3. punktu.

⁽²³⁾ Termins "pastāvīgs informācijas nesējs" ir definēts Komplekso ceļojumu direktīvas 3. panta 11) punktā kā "jebkurš instruments, kas ceļotājam vai tirgotājam dod iespēju uzglabāt personīgi viņam adresētu informāciju tā, lai tā būtu pieejama turpmākai atsaucei informācijas saturam atbilstīgā laikposmā, un kas ļauj neizmainītā veidā pavairot uzglabāto informāciju".

14. Dažādiem transporta un ceļojumu vērtību ķēdes dalībniekiem būtu jāsadarbojas godprātīgi un jācenšas taisnīgi sadalīt Covid-19 pandēmijas radīto slogu.

ATBALSTA PASĀKUMI

Valsts atbalsts

15. Dalībvalstis var lemt par to, vai ieviest īpašas shēmas, ar kurām atbalstīt transporta un ceļojumu nozares operatorus, lai nodrošinātu, ka Covid-19 pandēmijas dēļ iesniegtie atlīdzinājumu pieprasījumi tiek apmierināti, un var lemt par to pasākumu laiku un veidu, kurus tās vēlas veikt. Šādu shēmu izveidē dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tās dod labumu visiem pasažieriem vai ceļotājiem neatkarīgi no pakalpojumu sniedzēja.
16. Lai Covid-19 pandēmijas laikā ierobežotu negatīvo ietekmi uz pasažieriem vai ceļotājiem, dalībvalstīm būtu aktīvi jāapsver iespēja izveidot vaučeru garantēšanas shēmas, ar kurām nodrošina, ka vaučera izdevēja maksātnespējas gadījumā pasažieri vai ceļotāji saņem atlīdzinājumu.

Ja šādas garantēšanas shēmas pasažieriem vai ceļotājiem samazina vaučeru saņemšanas radīto finansiālo risku un palielina iespējamību, ka tie izvēlēsies saņemt šādu vaučeru, nevis atlīdzinājumu naudā, un tādējādi uzlabo operatora likviditātes stāvokli, tad pasākumi attiecīgajam operatoram sniedz priekšrocību likviditātes atvieglojuma veidā un ir uzskatāmi par valsts atbalstu.

Šādi pasākumi nebūtu iekļauti pagaidu regulējuma darbības jomā, bet dalībvalstis par tiem var tieši paziņot saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, un tos novērtēs individuāli. Minētajā novērtējumā Komisija apstiprinātu, ka valsts garantija sedz 100 % no vaučeru vērtības, lai nodrošinātu visu pasažieru un ceļotāju pilnīgu aizsardzību, vienlaikus ņemot vērā citus pagaidu regulējuma 3.2. sadaļas ⁽²⁴⁾ attiecīgos noteikumus, lai nodrošinātu atbalsta proporcionalitāti.

17. Ja ceļojumu un transporta nozares operatoriem ir vajadzīgs vispārējs likviditātes atbalsts, dalībvalstis var lemt par tādu shēmu ieviešanu, ar kurām tiem šāds likviditātes atbalsts tiek sniegts. Ja šāds atbalsts netiek piešķirts atbilstoši tirgus apstākļiem, to var uzskatīt par valsts atbalstu un par to būtu jāpaziņo Komisijai.

Pagaidu regulējumā ir paredzēts pamats šāda likviditātes atbalsta saderībai, dodot ceļojumu un transporta nozares operatoriem iespēju cita starpā saņemt šādu atbalstu publisku garantiju vai subsidētu aizdevumu veidā, lai ar attiecīgu pamatojumu uz 18 mēnešiem MVU gadījumā un uz 12 mēnešiem lielu uzņēmumu gadījumā segtu to faktiskās likviditātes vajadzības ⁽²⁵⁾.

18. Pēc pārvadātāja vai organizatora maksātnespējas iestāšanās dalībvalstis var lemt par to, vai segt pasažieru vai ceļotāju atlīdzinājumu pieprasījumus.

Ja atlīdzināšana notiek pēc likvidācijas procesa beigām un tādējādi ceļojumu vai transporta pakalpojumu operatoram, kurš vairs neveic uzņēmējdarbību, netiek sniegts likviditātes atvieglojums un ja tā vietā šāda atlīdzināšana dod labumu tikai pasažieriem vai ceļotājiem, tā nav uzskatāma par valsts atbalstu. Tāpēc dalībvalstis var īstenot šādas shēmas, pirms tam nesaņemot Komisijas apstiprinājumu.

Atbalsts MVU, izmantojot Eiropas Investīciju fondu

19. Komisija iesaka dalībvalstīm veicināt to, ka finanšu starpnieki izmanto Covid-19 atbalstu, kas pieejams Eiropas Investīciju fonda un Eiropas Komisijas izveidotajā COSME aizdevumu garantiju mehānismā un citās Eiropas Investīciju bankas grupas izveidotās līdzīgās shēmās. Ar minētajām shēmām MVU vai uzņēmumi ar vidēji lielu kapitālu var izmantot īpašas likviditātes un apgrozāmā kapitāla kredītlīnijas, lai apmierinātu uzņēmumu likviditātes vajadzības, kas radušās Covid-19 pandēmijas dēļ, tai skaitā atlīdzināt par atceltām biļetēm.

⁽²⁴⁾ Pagaidu regulējuma 3.2. sadaļa ļauj uz ierobežotu laiku piešķirt publiskās garantijas aizdevumiem.

⁽²⁵⁾ Pagaidu regulējuma 25.d un 27.d punkts.

Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu

20. Komisija iesaka dalībvalstīm apsvērt iespēju izmantot atbalstu apgrozāmajam kapitālam ceļojumu un transporta nozares MVU, ko papildu elastības kontekstā saskaņā ar Savienības kohēzijas politiku sniedz Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu. Šajā sakarā MVU apgrozāmo kapitālu var izmantot, lai apmierinātu uzņēmumu likviditātes vajadzības, kas radušās Covid-19 pandēmijas dēļ, tai skaitā ar atcelšanu saistītās izmaksas.

ŠĀ IETEIKUMA ĪSTENOŠANAS VEICINĀŠANA

21. Savienības un valsts līmeņa patērētāju un pasažieru organizācijām būtu jāmudina ceļotāji un pasažieri tā vietā, lai saņemtu atlīdzinājumu naudā, pieņemt vaučerus, kuriem ir šajā ieteikumā aprakstītās īpašības, un izmantot aizsardzību no maksātnespējas.
22. Uzņēmumiem, Savienības un valsts līmeņa patērētāju un pasažieru organizācijām un dalībvalstu iestādēm, tai skaitā valstu izpildiestādēm, būtu jāsekmē tas, ka visas attiecīgās personas tiek informētas par šo ieteikumu un sadarbojas tā īstenošanā.

Briselē, 2020. gada 13. maijā

*Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Adina VĂLEAN*
